

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐในประเทศไทย และในต่างประเทศ

ในบทที่ 3 ได้ศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐในประเทศไทย ตลอดจนหลักการด้านจริยธรรมในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐเปรียบเทียบกับของต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการหามาตรการทางกฎหมายในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในบทที่ 4 ต่อไป

3.1 มาตรการทางกฎหมายในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐในประเทศไทย

3.1.1 พระราชบัญญัติ

3.1.1.1 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตไว้ดังนี้

1) อำนาจในการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ เรื่องการถอดถอนออกจากตำแหน่งตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อัยการสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักงานตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด และผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นหรือเทียบเท่า ผู้ใดมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายวุฒิสภามีอำนาจดำเนินการถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

ตามบทบัญญัติในหมวด 5 เรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบตามมาตรา 123 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ได้กำหนดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹

2) อำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีดังนี้

(1) อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 19 มาตรา 25 และมาตรา 25/1 กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ ไล่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเสนอต่อวุฒิสภตามหมวด 5 การถอดถอนจากตำแหน่ง ไล่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเพื่อส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามหมวด 6 การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไล่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (2) และเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวผิดปกติเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไล่สวนและวินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (2) หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองร้ายวผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมหรือความผิดที่เกี่ยวข้องกันรวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการด้วยตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและ

¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 58, 123.

² จาก การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตต่อหน้าที่โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. (เอกสารประกอบการบรรยาย) (น. 2-3), โดย อุทิศ บัวศรี, 2551, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.

หนังสือของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด 3 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และดำเนินการเกี่ยวกับด้านการต่างประเทศโดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต

นอกจากนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาและเจ้าหน้าที่ของรัฐ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามหมวด 3 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะกรรมการผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วย เสนอมาตรการ ความเห็น และข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ รัฐสภา ศาลหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติราชการ หรือวางแผนงาน โครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อป้องกันหรือปราบปรามการทุจริตต่อหน้าที่การกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ดำเนินการส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้ยกเลิกหรือเพิกถอนสิทธิหรือเอกสารสิทธิที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้อนุมัติหรืออนุญาตให้สิทธิประโยชน์หรือออกเอกสารสิทธิแก่บุคคลใดไปโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ทางราชการ ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการต่างประเทศโดยเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

1. มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ให้ถ้อยคำเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง

2. ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสารทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

3. มีหนังสือขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชนดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การไต่สวนข้อเท็จจริง หรือการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

4. วางระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายค่าเบี่ยงเบน ค่าเดินทางและค่าตอบแทนของพยานบุคคล และเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเรื่องอื่นใดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

5. วางระเบียบเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนตามมาตรา 30

นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะแจ้งให้หน่วยงาน หรือสถาบันการเงินใดดำเนินการจัดให้กรรมการหรืออนุกรรมการไต่สวนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นที่มีหลักฐานเพียงพอว่าเกี่ยวข้องในเรื่องที่กล่าวหาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะอนุกรรมการไต่สวน ถ้าหากว่าข้อมูลของหน่วยงานหรือสถาบันการเงินใดที่กรรมการหรืออนุกรรมการไต่สวนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้มีการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้

(2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีเอง หรือแต่งตั้งนายฟ้องคดีแทน กรณีที่อัยการสูงสุดเห็นว่ารายงานเอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังไม่สมบูรณ์ จึงให้แต่งตั้งคณะทำงานจากผู้แทนของทั้ง 2 หน่วยงานขึ้นเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ แต่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีได้ (มาตรา 11)

(3) อำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สอบสวนข้อเท็จจริง (มาตรา 14) และสอบสวนเพื่อดำเนิน คดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานรัฐ ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ตาม

พระราชบัญญัตินี้ให้ประธานกรรมการและคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงานการสอบสวนให้สำนักงานอัยการสูงสุดดำเนินคดีต่อไป การดำเนินการเกี่ยวกับการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ถือว่าบทบัญญัติที่กำหนดเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (มาตรา 14,15)³

การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตของเจ้าหน้าที่คืนให้กับรัฐ⁴ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 25 (2) ได้กำหนดการดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 78 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินรายใดของผู้ถูกกล่าวหาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติและมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะมีการโอน ยักย้าย แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมิหรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้ และเมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามวรรคหนึ่งแล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการพิสูจน์เกี่ยวกับทรัพย์สินโดยเร็ว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ต่อไป จนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมิมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด

³ แหล่งเดิม.

⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 25, 78, 80.

หรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีนั้น แต่ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ก็ให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้นั้น

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 80 ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ใ้สวนข้อเท็จจริงและมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ในกรณีเป็นผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา 66 ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

2. ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร รองอัยการสูงสุด หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาล ซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

3. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

4. ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีใช้บุคคลตาม (1) (2) และ (3) ให้ประธานกรรมการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดยื่นคำร้องต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

การกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิกล่าวหา⁵

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 75 ได้กำหนดไว้ว่าการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติ ให้ผู้กล่าวหา ดำเนินการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหายังดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินห้าปี โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่าพฤติการณ์หรือเรื่องที่ถูกกล่าวหา นั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ซึ่งได้ยื่นบัญชีแสดงรายการ

⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554). มาตรา 75, 19.

ทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น มาประกอบการพิจารณาด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินห้าปีแล้ว ห้ามมิให้มีการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นตามวรรคหนึ่งอีก แต่ไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นร้ายแรงผิดปกตินั้นได้สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นพ้นจากการดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาในการใช้สิทธิกล่าวหาในการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) ได้กำหนดไว้ว่าภายใต้บังคับมาตรา 19 การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 ว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ให้กล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินห้าปี และภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยอายุความ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งได้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปเกินห้าปีแล้ว ย่อมไม่เป็นการตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะยกคำกล่าวหาที่ได้มีการกล่าวหาไว้แล้วหรือกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นกระทำความผิดได้สวนได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพ้นจากตำแหน่งหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แล้วแต่กรณี

การป้องกันการทุจริต⁶

เพื่อเสริมสร้างให้เจ้าหน้าที่มีคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกให้ข้าราชการมีความซื่อสัตย์ สุจริต พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) มาตรา 19 (7) และ (13) กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับ ดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการดำเนินการเพื่อป้องกันการทุจริตและเสริมสร้างทัศนคติและ

⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554). มาตรา 19, 100, 119, 32, 39.

ค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชนหรือกลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

นอกจากนี้มาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) ได้กำหนดห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินกิจการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

2. เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

3. รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

4. เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้าง ในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) ได้กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน มาตรา 32 และมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) ได้กำหนดให้มีการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและการแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

3.1.1.2 พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ⁷

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตไว้ดังนี้

มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. เสนอนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐต่อคณะรัฐมนตรี
2. เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
3. เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
4. ใ้สอบสวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
5. ใ้สอบสวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ
6. จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย
7. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

⁷ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551, มาตรา 17, 18, 19.

8. ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดว่าในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 17 (4) และ (5) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ด้วย

1. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

2. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

3. ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัดเอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

4. ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามที่ขอได้ตามสมควรแก่กรณี

มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแจ้งให้หน่วยงานใดดำเนินการจัดให้กรรมการหรืออนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวหาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริง

ในการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริต มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำการทุจริตในภาครัฐ และเป็นกรณีมีมูลความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มีมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีก ในการ

พิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหา ให้ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ แล้วแต่กรณี สำหรับผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่า ผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและ เอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจ แต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดต่อไปอีกว่า เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา 40 ให้ผู้บังคับบัญชาหรือ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณา ลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับเรื่องและให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

ในการดำเนินการทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริต มาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดว่าในกรณีที่ การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 40 เป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป โดยให้ถือว่า การดำเนินการและสำนวนการไต่สวน ข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการสอบสวนและสำนวนการสอบสวนของพนักงาน สอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตของเจ้าหน้าที่คืนให้กับรัฐ ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 18 (1) และ (3) กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการมีหนังสือ สอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐาน ใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา และการดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออก หมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการหรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อ ตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไป ได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

การกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิกล่าวหา

ในบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิกล่าวหา นั้นพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ตาม มาตรา 26 (4) ว่า ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับหรือพิจารณาเรื่องที่ถูกกล่าวหาพ้นจากการ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่าห้าปี และมาตรา 27 (2) ได้กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการ กล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 50 ได้กำหนดไว้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐ และคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับไว้พิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ภายหลังเจ้าหน้าที่ ของรัฐผู้นั้นจะพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐไปแล้วด้วยเหตุอื่นไม่เกินห้าปี นอกจากตาย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดำเนินการต่อไปได้ แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปี นับแต่วันที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือวันที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ นั้นในกรณีที่มีการกล่าวหาเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งกระทำการทุจริตใน ภาครัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ต่อไปได้เสมือนว่าผู้นั้นยังเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และในกรณีที่การกระทำความผิดดังกล่าว เป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 45

การดำเนินการป้องกันการทุจริต

ตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 51 วรรคสอง ได้กำหนดให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. รวมถึงตลอดทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นที่ เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต
- 3) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต
- 4) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต
- 5) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ให้สำนักงานหาหรือและทำความเข้าใจร่วมกันกับสำนักงาน ป.ป.ช.

3.1.1.3 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551⁸

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบไว้ในหมวด 6 วินัยและการรักษาวินัย โดยมาตรา 85 ได้บัญญัติว่า การกระทำผิดวินัยฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ในการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ไม่ได้กำหนดอายุความไว้ ดังนั้น หากพบว่าข้าราชการพลเรือนกระทำผิดวินัยตามมาตรา 85 ในฐานความผิดดังกล่าว ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา 57 ซึ่งมีอำนาจในการพิจารณาดำเนินการทางวินัยก็สามารถดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการพลเรือนที่กระทำผิดวินัยดังกล่าวได้ เว้นแต่ข้าราชการที่พ้นจากการเป็นข้าราชการพลเรือนไปแล้วแต่ไม่ได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนภายใน 180 วันนับแต่วันที่ออกจากราชการ

3.1.1.4 ประมวลกฎหมายอาญา⁹

จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติการกระทำผิดที่เกี่ยวกับการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้หลายฐานความผิดซึ่งเป็นการกระทำผิดฐานทุจริตหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ได้แก่ ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใดเบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย ฐานเป็นเจ้าพนักงาน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจหรือจู่ใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น ฐานเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ฐานเป็นเจ้าพนักงาน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งโดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่

⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.

⁹ ประมวลกฎหมายอาญา.

ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาลหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่จัดการหรือดูแลกิจการใด เข้ามีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น เนื่องด้วยกิจการ ฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมาย โดยทุจริต แนะนำ หรือ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชีหรือซ่อนเร้น หรือ ทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การเสียหายอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสีย หรือ เสียน้อยกว่าที่จะต้องเสีย และฐานเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ในการยุติธรรม ได้แก่ ฐานเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาหรือจัดการให้เป็นไปตามหมายอาญา กระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ เพื่อจะช่วยเหลือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ ต้องโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง และถ้าการกระทำหรือไม่กระทำนั้น เป็นการเพื่อจะแกล้งให้บุคคล หนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ รับโทษหนักขึ้น หรือต้องถูกบังคับตามวิธีการเพื่อความปลอดภัย ฐานเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ และฐานเป็น เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น

3.1.2 ประกาศ

3.1.2.1 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543¹⁰

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 โดยอาศัย อำนาจตามความในมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 คณะกรรมการ ป.ป.ช.จึงกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนสินทรัพย์

¹⁰ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542.

หรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยาไว้ว่า ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

- (1) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป
- (2) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท
- (3) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

3.1.2.2 ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการมอบหมายให้อุตุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551¹¹

ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับกรณีให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจมอบหมายให้อุตุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ เพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา และดำเนินการขอให้ศาลออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ สถานที่อื่นใด หรือยานพาหนะของบุคคลใด รวมทั้งขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 โดยกำหนดว่า ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้อุตุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแทนได้ ดังต่อไปนี้

¹¹ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551.

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อไต่สวนหรือประกอบการพิจารณา

(3) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการเพื่อตรวจสอบ คั่น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(4) ขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม โดยให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามที่ขอได้ตามสมควรแก่กรณี

3.1.3 ข้อมูลพื้นฐานในการต่อต้านการทุจริต

3.1.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต¹²

เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2551 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบให้หน่วยงานภาครัฐ นำแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปใช้เป็นกรอบทิศทางประสานความร่วมมือในการดำเนินการปกป้องและปราบปรามการทุจริตแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : เสริมสร้างจิตสำนึก ค่านิยม ให้หน่วยงานภาครัฐบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย คุณธรรม และจริยธรรมแห่งการส่งเสริม สนับสนุนปลูกฝังให้ประชาชนและสังคมทุกภาคส่วนมีจิตสำนึก รับผิดชอบร่วมกันเพื่อก่อให้เกิด คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ถูกต้องต่อมุมมองทัศนคติและต่อปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบรวมทั้งการรณรงค์ให้มีวินัยเคารพกฎระเบียบกติกาศักดิ์และกฎหมายของสังคมเป็นกลไกและแรงผลักดันสำคัญที่จะนำมา ซึ่งการแก้ไขปัญหาในส่วนอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถที่จะกำจัดรากเหง้าของปัญหาได้อย่างแท้จริง

¹² จาก คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ (น. 7-12), โดย สำนักงาน ป.ป.ท. กระทรวงยุติธรรม, 2551, นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ.

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : บูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

เพื่อให้เครือข่ายจากทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทุจริตการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการทุจริตอย่างทั่วถึง และการสร้างความเข้มแข็งแก่เครือข่ายอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : เสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

เพื่อให้ระบบและกลไกการตรวจสอบควบคุม กระจาย และถ่วงดุลอำนาจมีประสิทธิภาพ โดยสร้างความเป็นอิสระแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริตสร้างระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นรวมทั้งสร้างความเข้มแข็งในการต่อต้านการรับสินบนของภาคธุรกิจเอกชนตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพของกฎหมายต่อต้านการทุจริต มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดความโปร่งใสของสังคมไทยและส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ

เพื่อให้สังคมรู้เท่าทัน ร่วมคิดป้องกันการทุจริตโดยมีการพัฒนาศักยภาพและคุณธรรม จริยธรรมของบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเสริมสร้างองค์ความรู้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตปะพุดติมิชอบ โดยพัฒนาความร่วมมือกับทุกภาคส่วนรวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ ตลอดจนถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างทั่วถึง

กลไกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ มีกลไกในการขับเคลื่อนอยู่ 4 ประการ คือ การประสานความร่วมมือการพัฒนา ระบบการบริหารจัดการ การสร้างมาตรฐาน และการติดตามประเมินผล

3.1.3.2 ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ

ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดกรอบแนวคิด หลักการ และเหตุผลในการพัฒนาจรรยาข้าราชการ เป็นข้อบังคับเชิงพฤติกรรมตามจรรยาข้าราชการ และเป็นกลไกในการนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

กรอบแนวคิด ในการจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำประมวลจริยธรรมและมาตรฐานจริยธรรมและพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 หมวด 5 ได้กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาจรรยาข้าราชการในเรื่อง

- 1) การยึดมั่น และยืนหยัดในสิ่ง ที่ถูกต้อง
- 2) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
- 3) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- 4) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- 5) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับองค์ประกอบที่นำมาจัดทำจรรยา ใต้ยึดองค์ประกอบ ค่านิยมสร้างสรรค์ 5 ประการ เป็นหลัก ซึ่งค่านิยมสร้างสรรค์ 5 ประการ ได้ครอบคลุมหลักธรรมาภิบาล ส่วนใหญ่ และมีความคล้ายคลึงกับค่านิยมหลักของจรรยาข้าราชการประเทศในเครือจักรภพคือ อังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ โดยจรรยาที่กำหนดในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มี 3 เรื่องที่เป็นทั้งจริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม ซึ่งได้แก่ การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และเกี่ยวข้องสัมพันธ์เป็นผลจากสาเหตุลักษณะจิตใจของข้าราชการอย่างชัดเจน ในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมชั้น 5 – ชั้น 6 สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นหลักของธรรมาภิบาล สำนักงาน ก.พ. โดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้วิเคราะห์ว่าเป็นมิติภายนอกจิตใจเป็นส่วนใหญ่ แต่จากการวิเคราะห์ของสำนักงาน ก.พ. โดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่ามีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตใจด้วยสำหรับการ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ซึ่งเป็นหนึ่งในสมรรถนะหลักของข้าราชการพลเรือน ซึ่งตามความหมายที่ สำนักงาน ก.พ. กำหนดในหลักสมรรถนะนั้น เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับลักษณะจิตใจในเรื่องแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) โดยตรง และนับได้ว่าเป็นพฤติกรรมจริยธรรมในการทำงาน ค่านิยมห้าประการที่ยึดเป็นหลัก (Principles) ในการพัฒนาจรรยาข้าราชการนั้นสองข้อ สอดคล้อง กับหลักการตามทฤษฎีความเฉลียวฉลาดทางจริยธรรม (Moral Intelligence) คือการยึดมั่นกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง (Integrity) และความรับผิดชอบ (Responsibility) และสอดคล้องกับทฤษฎี ต้นไม้จริยธรรมของ ศ.ดร.ดวงเดือน พันธุมนาวินเกี่ยวกับสาเหตุจิตใจ เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตควบคุมตน การเชื่อมั่น ในตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรม¹³

จากกรอบแนวคิดและค่านิยมหลัก 5 ประการดังกล่าวสำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการให้ ส่วนราชการและจังหวัดจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานจรรยาข้าราชการ ให้ข้าราชการทุกคนได้ปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของภาครัฐในประเทศไทยต่อไป

¹³ จาก กรณีศึกษา: องค์การตรวจสอบด้านจริยธรรม (น. 2-1 ถึง 2-9), โดย จินตนา บิลมาศ และคณะ, 2552, นนทบุรี: สำนักงาน ก.พ.

3.1.3.3 ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2552 โดยบัญญัติขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 279 เพื่อให้ข้าราชการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม หากฝ่าฝืนให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัย

จริยธรรมข้าราชการพลเรือน¹⁴ ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการต้องยึดมั่นในจริยธรรมและยื่นหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม
- 2) ข้าราชการต้องมีจิตสำนึกที่ดีและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
- 3) ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
- 4) ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์รวม
- 5) ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา
- 6) ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีธรรมาภิบาลที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
- 7) ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัดและรวดเร็วไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และขอให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
- 8) ข้าราชการต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งชีวิตโดยเคร่งครัด
- 9) ข้าราชการต้องยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 10) ข้าราชการต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของราชการโดยรวม

¹⁴ ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน.

3.1.4 หน่วยงานของภาครัฐในประเทศไทยที่มีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
หน่วยงานในภาครัฐไทยที่มีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบให้
คำปรึกษาด้านจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ¹⁵

1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงาน ป.ป.ช.
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทในการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ โดยกำกับดูแลกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการระดับบริหารของ
ประเทศ ซึ่งมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นฝ่ายเลขานุการ
สนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการ โดยในช่วงสิบปีเศษที่ผ่านมาบทบาทมากในการ
ปราบปรามทุจริตแห่งชาติที่สำคัญ ๆ หลายกรณี และสามารถลงโทษนักการเมืองและข้าราชการ
ระดับสูงได้ นอกจากนั้น บทบาทในด้านป้องกันการทุจริตก็ได้กระทำอย่างต่อเนื่องโดยจัดทำ
ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน

กลุ่มเป้าหมายในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมครอบคลุมทุกภาคส่วนกำหนด
กลไกในการขับเคลื่อนไว้อย่างชัดเจนและบทบาทขององค์กรที่เป็นภาคีให้ความร่วมมือในการ
ขับเคลื่อน

สำหรับในกลุ่มเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้กำหนดบทบาทขององค์กรที่ประสานความร่วมมือ
ในการพัฒนาศักยภาพของข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เข้ารับราชการ และใน
ระหว่างรับราชการเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นในประเด็นสำคัญ ๆ คือ การพัฒนาศักยภาพ
และการปลูกฝังให้ข้าราชการให้มีคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ ไม่กระทำการทุจริต
ประพฤติมิชอบ พร้อมทั้งกำกับดูแลและการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรมของ
ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ เจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมควบคุม
การพัฒนาระบบประเมินผลการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในระดับองค์กรในระดับบุคคล โดยนำผล
การประเมินไปใช้ประกอบการพิจารณาการจัดสรรรางวัลประจำปีของส่วนราชการ การพิจารณา
ความดีความชอบในระดับเจ้าหน้าที่ และรายงานผลการปฏิบัติราชการขององค์กรต่อสาธารณะ

2) คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงาน ก.พ.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนซึ่งมีสำนักงาน ก.พ. และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ.
เป็นฝ่ายเลขานุการ บทบาทหน้าที่และผลงานของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนด้านการบริหาร
ทรัพยากรบุคคลที่โดดเด่น คือ การพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลของไทยมาอย่างต่อเนื่อง

¹⁵ กรณีศึกษา: องค์กรการตรวจสอบด้านจริยธรรม (น. 2-19, 2-21, 2-23, 2-25). เล่มเดิม.

เป็นองค์กรกำกับดูแล ระบบคุณธรรมในการบริหารทรัพยากรบุคคล และในอดีตมีบทบาทในการพิทักษ์ความเป็นธรรมให้กับข้าราชการพลเรือน¹⁶

สำหรับบทบาทในการกำกับดูแล ผลักดันงานด้านจริยธรรมในปัจจุบันคือ

1. จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับข้าราชการพลเรือนตามรัฐธรรมนูญ ปี 2550 เพื่อกำกับและให้ข้าราชการถือปฏิบัติตาม

2. การสร้าง กำกับดูแลจริยธรรมข้าราชการผ่านพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการทุกส่วนราชการต้องจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ ตามค่านิยมหลัก 5 ประการ คือ การยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ความซื่อสัตย์และรับผิดชอบ ความมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ความโปร่งใสตรวจสอบได้ ภาคปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

3. จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552-2556 ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

4. การเสริมสร้างราชการใสสะอาดซึ่งเป็นกลยุทธ์ทางบวกในการกำกับพฤติกรรมจริยธรรมข้าราชการ

3) ผู้ตรวจการแผ่นดิน¹⁷

ผู้ตรวจการแผ่นดิน (Ombudsman) เป็นคณะบุคคลที่เป็นอิสระ ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยมีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา และเจ้าหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ ภายหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีผลบังคับ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นหลาย โดยผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม แต่ไม่รวมถึงการพิพากษาอรรถคดีของศาล

¹⁶ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.

¹⁷ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552.

4) คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม¹⁸

ระบบคุณธรรม คือ หลักการหรือปรัชญาสำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคลในหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรขนาดใหญ่ที่มีข้าราชการหรือพนักงานร่วมกันทำงานจำนวนมาก

ระบบคุณธรรมในการบริหารภาครัฐไทย ประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ หลักความเสมอภาค หลักความสามารถ หลักความมั่นคงในอาชีพ และหลักความเป็นกลางทางการเมือง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เฝ้าระวัง โดยอยู่เหนือ ก.พ. อีกชั้นหนึ่ง ในด้านการวางระบบและมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม ในขณะเดียวกันก็รับภาระงานด้านอุทธรณ์ ร้องทุกข์ ร้องขอความเป็นธรรม มาดำเนินการเอง

5) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐและสำนักงาน ป.ป.ท.¹⁹

เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกำหนดนโยบายวางแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตลอดจนการไต่สวนข้อเท็จจริง และชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่นอกเหนือจากอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อไป

ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ มีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต²⁰

¹⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.

¹⁹ กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2551.

²⁰ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551.

3.2 มาตรการทางกฎหมายในการต่อต้านการทุจริตของภาครัฐในต่างประเทศ

3.2.1 ประเทศมาเลเซีย²¹

มาเลเซีย เป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนด้านคุณธรรม จริยธรรมในทุกระดับของประเทศ โดยรัฐบาลมาเลเซียมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาสังคมแบบองค์รวมไม่เพียงแต่เฉพาะการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังเน้นที่การพัฒนาความรู้ วัฒนธรรมและจิตวิญญาณควบคู่กันไป ทั้งยังมุ่งการพัฒนาจริยธรรมเพื่อจัดการปัญหาการคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางที่ไม่ถูกต้องด้วย ประเทศมาเลเซียจัดตั้ง Special Cabinet on Government Integrity โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานทำหน้าที่ดูแลด้านจริยธรรมในการบริหารราชการ และตั้ง Integrity Management Committee (IMC) ในระดับรัฐและเมือง เพื่อเป็นกลไกของรัฐ ในการดูแลเรื่องจริยธรรม ภายใต้ค่านิยมหลัก (Core Values) 6 ประการ คือ

1. ความซื่อสัตย์ (Honesty)
2. ความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness)
3. ปัญญา (Wisdom)
4. ความยุติธรรม (Fairness)
5. ความโปร่งใส (Transparency)
6. ความกตัญญู (Gratitude)

3.2.2 ประเทศแคนาดา²²

รัฐบาลของรัฐ Nova Scotia ประเทศแคนาดา กำหนดไว้ใน Code of Conduct for Civil Servants ในส่วนที่เกี่ยวกับกลไกการดำเนินงานของจรรยาข้าราชการไว้ว่า คำประกาศนโยบาย ข้อบังคับนี้เป็นการกำหนดหลักการอย่างกว้าง ๆ ของคุณค่าพื้นฐานและมาตรฐานความประพฤติ เพื่อให้ข้าราชการ มีมาตรฐานทางจริยธรรมระดับสูง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการบริการสาธารณะ การปฏิบัติตามข้อบังคับนี้เป็นการสนองต่อการสร้างความเชื่อมั่นว่าจะไม่มีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวของข้าราชการกับประโยชน์ของรัฐบาลในการให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ยุติธรรมและยึดมั่นในหลักการที่ถูกต้อง แต่อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องสำคัญที่จะทราบ ว่าข้อบังคับนี้ไม่อาจครอบคลุมการกระทำทั้งหมดที่อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้ ถ้ามีข้อสงสัยใดเกิดขึ้น ควรจะปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการทั้งไปในข้อบังคับนี้ยิ่งไปกว่านั้น ข้อบังคับนี้จะต้องแปลความตามสภาพแวดล้อมของกฎหมายที่เกี่ยวข้องนโยบายของส่วนราชการ

²¹ จาก กรณีศึกษา: องค์การตรวจสอบด้านจริยธรรม (น. 2-11, 2-12), โดย จินตนา บิลมาศ และคณะ, 2552, นนทบุรี: สำนักงาน ก.พ.

²² แหล่งเดิม.

และข้อห้ามได้มีการตกลงไว้ เพื่อให้เกิดผลในการหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อน การปฏิบัติ นโยบายนี้มีผลกับข้าราชการทุกคนที่อยู่ภายใต้ Civil Service Act และเจ้าหน้าที่อื่นที่รัฐบาลของ Nova Scotia เป็นผู้จ้าง

หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อการบริหารข้อบังคับนี้และ จัดทำคู่มือที่จำเป็นในการใช้ ซึ่งรวมถึง

- 1) การสร้างความมั่นใจว่าข้าราชการได้ทราบความต้องการและวิธีการบังคับใช้ของ ข้อบังคับนี้
- 2) การบ่งชี้ว่าเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและวิธีการจัดการ
- 3) กำหนดวิธีการรายงานการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนต่อผู้บังคับบัญชา
- 4) อภิปรายถึงข้อห้ามหลังการรับราชการในการสัมภาษณ์เพื่อออกจากการราชการ (exit interview)

หัวหน้าส่วนราชการอาจเพิ่มกระบวนการและแนวทางในเรื่องเหล่านี้ให้เหมาะสมกับ ลักษณะเฉพาะของส่วนราชการ หัวหน้าส่วนราชการควรต้องปรึกษากับ Conflict of Interest Commissioner ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานเรื่องนี้เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน

3.2.3 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีองค์กรในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบได้แก่ สำนักงานคุณธรรมจริยธรรมภาครัฐ (Office of Government Ethics หรือ OGE)

มาตรฐานพฤติกรรมจริยธรรมสำหรับข้าราชการฝ่ายบริหารระดับหน่วยงานของ สหรัฐอเมริกา (Standards of Ethical Conduct for Employee of the Executive Branch) ข้าราชการ ในฐานะผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ดังนั้น ประชาชนอเมริกันจึงมีสิทธิที่จะคาดหวังว่า ข้าราชการทุกคนจะยึดถือและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับและหลักจริยธรรมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว สิ่งที่ข้าราชการพึงปฏิบัติ คือการยึดมั่นในหลักการทั่วไปของจรรยาข้าราชการ และมาตรฐานจริยธรรมเฉพาะในงานของตน การที่ข้าราชการปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการทั้งที่เป็น หลักการทั่วไปและมาตรฐานจริยธรรมที่เฉพาะจะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในความซื่อสัตย์ สุจริต ของโครงการหรือแผนปฏิบัติการของรัฐบาล โดยมีมาตรฐานจริยธรรม ได้แก่ การรับของขวัญ จากแหล่งภายนอก การให้หรือรับของขวัญระหว่างข้าราชการด้วยกัน ความขัดแย้งในผลประโยชน์ ทางการเงิน ความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ การทำกิจกรรม ภายนอกองค์กร การเปิดเผยสถานะทางการเงิน การแสวงหาตำแหน่งงานอื่น ๆ การแก้ไขปัญหา ผลประโยชน์ทับซ้อน การเป็นผู้รับเหมาในสถานที่ทำงาน การเป็นตัวแทนของหน่วยงานของรัฐ

และศาล การเพิ่มเงินเดือน บันเทิงและจดหมายเพื่อให้คำปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการและการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ และภายหลังการออกจากงาน²³

3.2.4 ประเทศไต้หวัน²⁴

1) บริบททั่วไปของไต้หวัน

ไต้หวันเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในระยะเวลาสั้น ซึ่งจะเห็นได้จากอุตสาหกรรมทางด้านคอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนอกจากจะใช้ในประเทศอย่างแพร่หลายโดยไม่ต้องนำเข้าแล้ว ยังส่งออกไปจำหน่ายและเป็นที่ยอมรับในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งไทย การพัฒนาประเทศในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่น่าสังเกต โครงสร้างขนาดใหญ่ เป็นการลงทุนของรัฐ และรัฐสามารถควบคุมราคาค่าบริการให้อยู่ในระดับต่ำได้ คุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการก็อยู่ในระดับที่สูง รายได้ของข้าราชการทัดเทียมกับภาคเอกชน

2) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมภาครัฐ

ไต้หวัน ให้ความสำคัญกับกลไกการควบคุมและตรวจสอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการแยกอำนาจอริปไตย ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ ออกเป็น 5 สภา คือ สภาการบริหาร (The Executive Yuan) สภานิติบัญญัติ (The Legislative Yuan) สภาตุลาการ (The Judicial Yuan) สภาตรวจสอบและคัดเลือก (The Examination Yuan) และสภาควบคุม (The Cental Yuan)

สภาบริหาร (The Executive Yuan) (คณะรัฐมนตรี) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รับผิดชอบการสร้างนโยบายของชาติและทำให้บังเกิดผล มีการจัดองค์การย่อย 3 ระดับ ภายใต้สภาบริหาร คือ

1. คณะรัฐมนตรีสภาบริหาร (Executive Yuan Council) คือ คณะรัฐมนตรี
2. องค์การบริหาร (Executive Organizations) คือ กระทรวง และคณะกรรมการต่าง ๆ ที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง
3. หน่วยงานขึ้นตรง (Subordinate Departments) รวมไปถึงสำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลางและสำนักงานสถิติ กรมประชาสัมพันธ์และคณะกรรมการพิเศษอื่น ๆ และกรมการเฉพาะกิจ

²³ สำนักงานคุณธรรมจริยธรรมภาครัฐของสหรัฐอเมริกา. (2554). *มาตรฐานพฤติกรรมจริยธรรมสำหรับข้าราชการฝ่ายบริหารระดับหน่วยงาน*. สืบค้น 15 ตุลาคม 2557, จาก [http://www.oge.gov/laws-and-regulations/employee-standards-of-conduct/standard-of-ethical-conduct-for-employees-of-the-executive-branch-\(pdf\)/](http://www.oge.gov/laws-and-regulations/employee-standards-of-conduct/standard-of-ethical-conduct-for-employees-of-the-executive-branch-(pdf)/)

²⁴ กรณีศึกษา: องค์การการตรวจสอบด้านจริยธรรม (น. 2-1, 2-2, 2-3). เล่มเดิม.

สภานิติบัญญัติ (The legislative Yuan) เป็นตัวแทนของประชาชนในการผ่านการออกกฎหมาย และควบคุมการทำงานของสภการบริหาร ผู้แทนของสภานิติบัญญัติมาจากการเลือกตั้ง มีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 221 คน สภานิติบัญญัติมีสมัยประชุมปีละ 2 ครั้ง และมีอำนาจในการออกกฎหมายทั่วไป การรับรองคำสั่งฉุกเฉิน การตรวจสอบร่างรัฐบัญญัติงบประมาณและการตรวจสอบรายงานทางบัญชี การรับรองรัฐบัญญัติที่ออกโดยกฏอัยการศึก และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ปัจจุบันพรรคก๊กมินตั๋งยังคงครองเสียงข้างมากในสภานิติบัญญัติ

สภาตุลาการ (The Judicial Yuan) ระบบตุลาการของไต้หวัน นอกจากมีศาลชั้นต้น (The District Court) ศาลอุทธรณ์ (The High Court) และศาลฎีกา (The Supreme Court) แล้ว ยังมีสภาตุลาการเป็นสภาตุลาการที่สูงที่สุดของประเทศ โดยควบคุมกระทรวงยุติธรรม ศาลฎีกา ศาลฝ่ายบริหาร และคณะกรรมการระเบียบวินัยข้าราชการ สภาตุลาการมี ประธาน รองประธาน และตุลาการผู้ทรงคุณวุฒิ 17 คน ทั้งหมดได้โดยประธานาธิบดีโดยความเห็นชอบของสภาควบคุม

สภาตรวจสอบและคัดเลือก (The Examination Yuan) รับผิดชอบในการสอบสวน การแต่งตั้ง การคัดเลือกการบันทึกข้อมูล การใช้จ่ายเงินของข้าราชการในสังกัดของรัฐบาล การแบ่งหน้าที่ของสภาตรวจสอบและคัดเลือกออกจากฝ่ายบริหารเป็นสิ่งที่รับรองความเป็นอิสระจากอิทธิพลของพรรคพวกเดียวกัน อำนาจเช่นนี้ได้ถูกนำมาใช้โดยสภาตรวจสอบและคัดเลือกแต่เพียงลำพัง ในระดับการปกครองส่วนกลาง ระบบตรวจสอบและคัดเลือกได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้างของรัฐบาลทั้งหมด ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์สูงและต่ำ

สภาควบคุม (The Control Yuan) เป็นฝ่ายควบคุมสูงสุดของชาติ มีสิทธิในการให้ความคิดเห็นในการให้พิจารณาความผิดของข้าราชการ การว่ากล่าวตักเตือน การลงโทษ และการตรวจสอบบัญชี สภาควบคุมมีอำนาจเป็นลำดับที่ 2 ของอำนาจการปกครอง ของไต้หวัน ที่สืบต่อกันมา 2 สภา (อีกสภาหนึ่งคือสภาตรวจสอบและคัดเลือก) ซึ่งถูกผสมผสานเข้ากับสภการบริหารสภานิติบัญญัติ สภาตุลาการของระบอบประชาธิปไตยทางตะวันตกในระบบการปกครองทั้ง 5 อำนาจแห่งสภา สภาควบคุมนี้จะประชุมกันเดือนละครั้ง และมีกระทรวงตรวจสอบ (Ministry of Audit) เป็นองค์กรย่อยของสภา

การแบ่งอำนาจสูงสุดของประเทศเช่นนี้ เป็นการแยกอำนาจด้านการตรวจสอบ และควบคุมออกมาจากอำนาจบริหาร ทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจ และเกิดกลไกการตรวจสอบการบริหารงานขึ้นอย่างชัดเจน

โครงสร้างระบบจริยธรรมของรัฐบาลไต้หวันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานอัยการ สำนักงานอัยการ ซึ่งจะส่งการหน่วยตรวจสอบและ Government Ethics Unit ภายใต้กระทรวงยุติธรรม โดยแบ่งงานออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. การปราบปรามการทุจริต อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานอัยการ ซึ่งจะสั่งการหน่วยตรวจสอบและ Government Ethics Unit ในการจัดการเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูกจ้างของรัฐ

2. การป้องกัน โดยมี Government Ethics Unit อยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ (ยกเว้น สถาบันที่เลือกตั้งมา ทหารและโรงเรียน) ทำหน้าที่ตรวจสอบหาสถานะการที่อาจทำให้เกิดการทุจริตในหน่วยงาน เสนอแนวทางในการสร้างกลไกการป้องกันการทุจริตภายในหน่วยงานและทำงานร่วมกับสำนักงานอัยการและสำนักตรวจสอบ ซึ่งเป็นการทำงานทั้ง 2 ด้าน คือการป้องกันและปราบปราม

กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่กำหนดนโยบายด้านจริยธรรมของประเทศ และยังดูแลและประเมินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดูแลทางด้านจริยธรรมของรัฐอีกด้วย เพื่อให้เกิดการเป็นกลางในการดำเนินงาน และเพื่อให้มีการดำเนินการตามนโยบายด้านจริยธรรม สภการบริหารได้จัดตั้งคณะกรรมการจริยธรรมกลางขึ้น

ในส่วนของการบริหารราชการ กลไกการควบคุมและการตรวจสอบ เป็นการควบคุมจากภายนอก โดยที่ส่วนราชการต่าง ๆ จะมีหน่วยงานควบคุมทางด้านจริยธรรมที่เรียกว่า Government Ethics Unit ซึ่งหน่วยงานนี้อยู่ภายใต้กระทรวงยุติธรรม แต่มาทำหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของส่วนราชการต่าง ๆ นอกจากนี้ หน่วยงานที่มีโอกาสในการเกิดความไม่ถูกต้องขึ้นได้ คือ หน่วยงานบริหารงานบุคคลและหน่วยงานการเงิน ก็ยังเป็นหน่วยงานที่ไม่ได้ขึ้นตรงกับส่วนราชการ โดยตรง โดยที่หน่วยบริหารงานบุคคลขึ้นกับ Central Personnel Administration และหน่วยงานการเงินขึ้นกับกระทรวงการคลัง

3) มาตรการในการต่อต้านการทุจริตของใต้หวัน

กลไกการจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม ใช้แนวทางการควบคุมมากกว่าการส่งเสริม โดยมีการประกาศใช้ Ethics Directions for Civil Servants เป็นกรอบในการดำเนินงานโดยที่ Ethics Directions for Civil Servants นี้ จะประกอบด้วยข้อบังคับ 20 ข้อมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าข้าราชการทุกคนจะปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างซื่อสัตย์ ยุติธรรมและมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเนื้อหาจะเน้นไปในการป้องกันมิให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ตัวข้าราชการ ผู้บังคับบัญชา และ Government Ethics Unit แต่อย่างไรก็ตาม ใต้หวันก็ได้มีความพยายามในการส่งเสริมด้านจริยธรรมโดย Central Personnel Administration ได้จัดทำร่างจรรยาข้าราชการเพื่อใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับข้าราชการ ซึ่งในขณะนี้อยู่ระหว่างการขอความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจในการอนุมัติใช้ในการจัดการด้านคุณธรรม จริยธรรม รัฐบาลใต้หวันไม่ได้เน้นการพัฒนาจริยธรรมในตัวข้าราชการมากนัก หลักสูตรการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับ

Ethics Directions for Civil Servants ซึ่งเป็นหลักสูตรบังคับของข้าราชการทุกคนจะต้องผ่านใช้ระยะเวลาขั้นต่ำ 3 ชั่วโมง มีทั้งที่เป็นการฝึกอบรมในชั้นเรียนและ e-learning ส่วนที่สองเป็นการนำเนื้อหาด้านจริยธรรมใส่เข้าไปในหลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตรด้านการบริหารการเป็นผู้นำ เป็นต้น

3.2.5 เขตปกครองพิเศษฮ่องกง²⁵

ปัจจุบันฮ่องกงมีฐานะเป็นเขตปกครองพิเศษ Special Administrative Region (SAR) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (อยู่ภายใต้อธิปไตยของจีน) โดยยังคงระบบสังคม เศรษฐกิจ และการดำเนินชีวิตของประชาชนแบบเดิมเป็นเวลา 50 ปี (จวบจนกระทั่งปี 2590) แนวทางดังกล่าวเรียกว่า “หนึ่งประเทศ สองระบบ”(one country, two systems) และได้ระบุไว้ใน Basic Law อันเป็นกฎหมายแม่บทหรือธรรมนูญในการปกครองฮ่องกงตั้งแต่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งยืนยันเช่นเดียวกันใน Sino-British Joint Declaration คือ ให้สิทธิฮ่องกงในการปกครองตนเองในระดับสูง (high degree of autonomy) มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ เป็นเขตศุลกากรอิสระ (Separate Customs Area) และยังคงสถานะเป็นศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศต่อไป ยกเว้นด้านการต่างประเทศ และการป้องกันประเทศที่รัฐบาลจีนเป็นผู้กำหนด

ระบบการเมืองการปกครองแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ

The Independent Commission Against Corruption (ICAC)

ก่อตั้งโดย Governor Murray Maclehoze เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 1974 ระหว่างที่ฮ่องกงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสหราชอาณาจักร วัตถุประสงค์ของหน่วยงานเมื่อตอนก่อตั้งมุ่งเน้นให้กวาดล้างคอร์รัปชัน ซึ่งมีอยู่ภายในฝ่ายปกครอง และหน่วยงานตำรวจของฮ่องกง ก่อนหน้านี้นักกรมตำรวจฮ่องกงมีฝ่ายปราบปรามคอร์รัปชัน แต่การปฏิบัติขาดประสิทธิภาพ และประชาชนทั่วไปขาดความเชื่อมั่นในการทำงานของกรมตำรวจ เมื่อมีการรายงานเรื่องคอร์รัปชัน ผลการสอบสวนก็จะไม่เป็นที่พึงพอใจ หรือไม่มีการดำเนินการใด ๆ ที่จะนำไปสู่การกวาดล้างคอร์รัปชันอย่างจริงจัง ทำที่ที่สุดฮ่องกงได้ปรับตัวเองจากเมืองที่มีความฉ้อฉลเรื่องการหาประโยชน์ จากตำแหน่งหน้าที่มาเป็นเมืองที่โปร่งใสที่สุด และได้รับการยอมรับจากองค์กรนานาชาติ ตั้งแต่ World Bank Heritage Foundation และ Transparency International และหลาย ๆ ประเทศได้พิจารณาให้ ICAC เป็นหน่วยงานต้นแบบที่มีประสิทธิภาพในการต่อต้านการหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ในองค์กรรวมโดยการติดตามตรวจสอบ ป้องกัน และให้การศึกษ การยอมรับดังกล่าวมีข้อมูลสนับสนุนจากสถิติตัวเลขโดยในปี 1970 แปรในสิบของการร้องเรียนเรื่องการหาประโยชน์จากอำนาจหน้าที่ที่เป็นการร้องเรียนข้าราชการตำรวจและข้าราชการและแนวโน้มนดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป โดยข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ตำรวจลดลงถึง 70% จากจำนวน 1,443 ราย ในปี 1974

²⁵ แหล่งเดิม.

และ 446 รายในปี 2007 และกรณีร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของภาครัฐมีเพียง 3 ราย ใน 10 ราย ในขณะที่กรณีของภาคเอกชนกลับเพิ่มขึ้นในระยะหลังนี้ ซึ่ง ICAC ได้เร่งรัดช่วยเหลือให้องค์กรเอกชนลดความเสี่ยงในการคอร์รัปชันโดยการสนับสนุนให้มีระบบการควบคุมและฝึกอบรมพนักงาน

โครงสร้างของ ICAC

ในการเตรียมการเพื่อร่วมชาติกับประเทศจีนใน ปี 1997 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีนได้ออกกฎหมาย Hong Kong Basic Law ในปี 1990 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านคอร์รัปชัน (Commission Against Corruption)

“คอร์รัปชัน” จะแตกต่างจากความผิดอื่น ๆ กล่าวคือการคอร์รัปชันมักจะทำให้ทั้งผู้ให้และผู้รับเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสืบสวนสอบสวนจึงทำได้ยาก และพิสูจน์ในชั้นศาลได้ยาก อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นเหยื่อโดยตรงขององค์กรคอร์รัปชัน

ดังนั้น ICAC จึงได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายให้สอบสวนและผู้นำผู้ประพฤติผิดมาพิจารณา ภายใต้กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ คือ

1) กฎหมายคณะกรรมการต่อต้านคอร์รัปชัน (The Independent Commission Against Corruption Ordinance)

กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดตั้งและกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการ ICAC กำหนดขอบเขตการสืบสวนสอบสวน กระบวนการดำเนินการกับผู้ต้องสงสัยและการจัดการทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด ให้อำนาจ ICAC ในการจับกุม ควบคุมตัว อนุมัติการประกัน ซึ่งเป็นการดำเนินการขั้นพื้นฐานของหน่วยงานปราบปรามทั่วไป นอกจากนี้ยังให้อำนาจ ICAC ในการตรวจค้น และคุมตัว ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจในการจับกุม และควบคุมตัว และยังอนุญาตให้ ICAC เก็บข้อมูลตัวอย่างของบุคคลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ทางนิติเวช

นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวยังให้อำนาจ ICAC ในการสืบสวนข้าราชการผู้ถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด ที่มีการ black mail และการที่อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อสงสัยว่ามีการคอร์รัปชัน

2) กฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันการให้และการรับสินบน(The Prevention of Bribery Ordinance) ระบุลักษณะการกระทำผิดที่เกี่ยวกับสินบนซึ่งข้าราชการ พนักงาน หน่วยงานของรัฐ และเยาวชนที่มีส่วนให้อำนาจ ICAC ในการสอบสวนเพื่อเปิดโปงและตรวจสอบการโอนย้ายเงินหรือทรัพย์สินที่มาจากการคอร์รัปชัน อำนาจดังกล่าวได้รวมถึง การตรวจสอบบัญชีเงินฝาก การฝึกและตรวจสอบเอกสารทางธุรกิจและเอกสารส่วนตัว การขอให้ผู้ต้องสงสัยให้รายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สิน รายได้ และรายจ่าย นอกจากนี้ยังมีการให้อำนาจ ICAC ในการยึดเอกสารเดินทางและสิ่งระงับการโอนทรัพย์สินเพื่อไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาหนีออกจากฮ่องกง หรือโยกย้ายถ่ายโอนทรัพย์สิน

ที่ได้มาโดยมิชอบเพื่อหลบหนีการพิจารณาตัดสินของศาล ท้ายที่สุดกฎหมายนี้ยังให้อำนาจ ICAC ในการรักษาความลับของการสอบสวน

3) กฎหมายเกี่ยวกับการคอร์รัปชันและการทำผิดกฎหมายการเลือกตั้ง (The Elections Corrupt and Illegal Conduct Ordinance)

กฎหมายนี้ช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าการเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรมเปิดเผยและสุจริต ปราศจากคอร์รัปชัน และการกระทำผิดกฎหมาย อำนาจทางกฎหมาย ดังกล่าวรวมถึงการเลือกตั้งผู้บริหารสูงสุด (Chief Executive) สมาชิกสภานิติบัญญัติ (Legislative Council) คณะกรรมการเลือกตั้ง (Election Committee Subsector) สภาท้องถิ่น (District Council) องค์คณะที่ปรึกษาที่มาจากราชการผู้อยู่อาศัยใน New Territories และ Hong Kong หรือ ที่เรียกว่า Heung Yee Kuk การเลือกตั้งประธานและรองประธานของคณะกรรมการบริหารท้องถิ่นและผู้แทนหมู่บ้าน

พันธกิจและโครงสร้าง ของ ICAC

ICAC ได้รวมพันธกิจไว้ดังนี้

ด้วยความร่วมมือกับชุมชน ICAC มีพันธะผูกพันที่จะต่อสู้คอร์รัปชันด้วยหราบังคับใช้กฎหมายนี้มีประสิทธิภาพ การศึกษาและการป้องกันเพื่อให้ฮ่องกงมีความยุติธรรมมั่นคงและมั่นคงมาตรฐานการปฏิบัติงาน

เจ้าหน้าที่ ICAC มีพันธะผูกพันที่จะดำเนินการให้บรรลุมาตรฐานการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

- 1) สนองตอบต่อการแจ้งเรื่องคอร์รัปชันภายใน 24 ชั่วโมง
- 2) สนองตอบต่อเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับคอร์รัปชันภายใน 2 วันทำการ
- 3) สนองตอบเรื่องการป้องกันคอร์รัปชันภายใน 2 วันทำการ
- 4) สนองตอบต่อคำขอรับบริการด้านการศึกษาเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใน 2 วันทำการ

โครงสร้างของ ICAC

ในปัจจุบัน ICAC มีผู้ปฏิบัติงานประมาณ 1200 คน โดยส่วนใหญ่มีสัญญาว่าจ้าง และเจ้าหน้าที่เกินกว่าครึ่งหนึ่งทำงานมากกว่า 10 ปี

การดำเนินงานของ ICAC แบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก (Three Pronged Approach) ได้แก่ ฝ่ายปฏิบัติการ (Corporations Department) ฝ่ายป้องกันการคอร์รัปชัน (Corruption Prevention Department) และฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ (Community Relations Department)

แนวทางการดำเนิน โดยเน้น 3 ส่วนนี้มีความสำคัญเท่ากับการลงโทษผู้กระทำผิด และการต่อต้านคอร์รัปชันจนได้ผล ก็เมื่อทัศนคติของประชาชนต่อสินบนเปลี่ยนไป กลยุทธ์ดังกล่าวนี้

ได้พิสูจน์แล้วว่า ได้ผลดีและผู้คนใช้เป็นกลยุทธ์หลักของหน่วยงานจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ทั้งสามฝ่าย จะดำเนินการเป็นอิสระต่อกันแล้วจะมีหน่วยงานบริการทั่วไปดำเนินการด้านธุรการเป็นฝ่าย สนับสนุนกิจกรรมหลักของหน่วยงาน อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งสามฝ่าย ได้มีการเชื่อมโยงและสร้างเสริมผลการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน

ฝ่ายปฏิบัติการทำหน้าที่ รับผิดชอบและสอบสวนการกล่าวหาเรื่องคอร์รัปชัน

ฝ่ายป้องกันการคอร์รัปชัน ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติและกระบวนการทำงานของ หน่วยงานราชการและองค์กรของรัฐ เพื่อลดในการคอร์รัปชัน และให้คำแนะนำในการป้องกัน คอร์รัปชันแก่หน่วยงานเอกชนตามที่ได้รับร้องขอโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายและถือเป็นความลับ

ฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ ให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องผลร้ายของการคอร์รัปชันและ เปิดให้ประชาชนเป็นผู้สนับสนุนการต่อต้านคอร์รัปชัน

นอกจากการแบ่งส่วนงานดังกล่าวนี้แล้ว ICAC ยังได้จัดตั้งสำนักงานสาขาตามชุมชน ต่าง ๆ 7 สาขา เช่นที่ เกาลูน มาเก๊า และ Wanchai เพื่อให้เป็นการเข้าถึงประชาชน มีการพบปะ พูดคุย ถามตอบและรับฟังข้อมูลย้อนกลับและร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน เป็นการสร้างเครือข่ายด้วยการติดต่อกับ โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น และห้างร้านเหมือนหน่วยงาน ธุรกิจโดยให้ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทำการให้การศึกษาต่อประชาชนในแต่ละปี ICAC จะจัดกิจกรรมสำหรับท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งการสัมมนา นิทรรศการ มีเกมส์สำหรับเด็ก นอกจากนี้ ยังรับเชิญไปบรรยายตามหน่วยงานต่าง ๆ อีกด้วย โดยเนื้อหาการบรรยายจะเน้นให้องค์กรของรัฐ เรื่องการคอร์รัปชัน เช่น ตรากฎหมายคอร์รัปชันคืออะไร และเน้นให้ประชาชนป้องกัน ผลประโยชน์ของตนเองภายใต้กรอบกฎหมาย รวมทั้งให้ทราบว่าสามารถทำอะไรได้และทำอะไร ไม่ได้ อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติงาน ICAC ไม่ได้เน้นการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้สร้าง ผลิตภัณฑ์เพื่อการสื่อสารหลายประการ โดยมีหน่วยงานย่อยภายใต้กลุ่มนั้นของฝ่ายชุมชนสัมพันธ์ ดูแลด้วย Mass Media and Design และ Education and Product Development โดยกลุ่มงานจะสร้าง แนวคิด และ subcontract ให้บริษัทเอกชนมีอาชีพเป็นผู้ผลิต One Themes ที่หน่วยงานกำหนดการ ดำเนินการสำหรับทางราชการ

ICAC เห็นความสำคัญว่าภาคราชการที่ใสสะอาดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นให้กับประชาชน และในปี 2007 ICAC ได้ทำงานร่วมกับ Civil Service Bureau เพื่อช่วยให้ส่วนราชการได้มีวัฒนธรรมของจรรยาบรรณ ในการนี้ ICAC ได้จัดทำ โครงการ Ethical Leadership Programme ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นให้สำนึก และร่วมเป็น เจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมของการซื่อสัตย์สุจริตในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน โดยกิจกรรมดังกล่าว มุ่งผลระยะยาว ในเดือนเมษายน 2007 ได้มีการประชุมเพื่อแนะนำโดยการให้เจ้าหน้าที่จริยธรรม

(Ethics Officer) ได้ทราบถึงสถานการณ์คอร์รัปชัน ในปัจจุบัน จากนั้นมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น จากนั้นได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือ การบริหารจัดการเรื่องวินัยของผู้ปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่จริยธรรมในเดือนตุลาคม 2007

ในช่วงต้นของ ค.ศ. 2008 ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติที่มีประเด็นเฉพาะ (Thematic workshop) เรื่อง การบริหารสัญญา (Contracts management) สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐนับตั้งแต่ ICAC เริ่มโครงการ Ethical Leadership นี้ได้มีคำขอใช้บริการ ด้านการป้องกันคอร์รัปชันจากหน่วยงานภาครัฐถึง 60 แห่ง รวมถึงการจัดการเสวนา และเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต

ICAC ได้จัดทำบทความเรื่องความซื่อสัตย์ลงในจุลสารข้าราชการและได้จัดอบรมเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ จำนวนถึง 23,218 คน จาก 74 หน่วยงาน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายสินบนและชี้ให้เห็นถึงช่องว่างที่จะทำให้เกิดคอร์รัปชัน และเน้นย้ำคุณค่าสำคัญของการดำรงมาตรฐานเรื่องการซื่อสัตย์สุจริต

นอกจากจัดการฝึกอบรมสำหรับข้าราชการระดับปฏิบัติแล้ว ICAC ยังได้จัดการสัมมนาเรื่องการป้องกันคอร์รัปชันให้กับนักบริหารระดับกลางและผู้ที่ติดต่อกับประชาชน โดยตรง จำนวน 5,224 คน จากหน่วยงานด้านการรักษาพยาบาล ผู้ให้บริการสาธารณสุข สถาบันการศึกษาระดับปริญญา และบริษัทขนส่ง เพื่อให้คนกลุ่มนี้มีความเข้าใจกฎหมายต่อต้านคอร์รัปชันให้มากขึ้นและเพื่อกระตุ้นให้เห็นผลลุล่วงของการคอร์รัปชันในการปฏิบัติงาน

สำหรับการต่อต้านคอร์รัปชันในภาคเอกชนนั้น ICAC ได้ให้บริการด้านการศึกษาเพื่อป้องกันการคอร์รัปชันกับบริษัทที่จดทะเบียน โดยในปี 2007 บริษัทที่จดทะเบียนที่ติดต่อขอรับบริการจาก ICAC จำนวน 70% ได้รับบริการด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Code of Conducts) สำหรับพนักงาน หรือมีการฝึกอบรมสำหรับพนักงาน และผู้ได้ร่วมจัดการขายกับตลาดหลักทรัพย์ของฮ่องกง และปักกิ่ง เรื่องการบริหารคนเสี่ยงกับการคอร์รัปชัน สำหรับผู้บริหารระดับสูงจำนวน 3,230 คน จากบริษัทจดทะเบียนที่มาจากแผ่นดินใหญ่ 145 แห่ง นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับ Estate Agents Authority จัดโครงการอบรมเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับภาคอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นโครงการระยะยาว 2 ปี และใน ปี 2007 มีบริษัทอสังหาริมทรัพย์ จำนวนถึง 104 แห่ง ได้ปรับใช้มาตรการป้องกันคอร์รัปชัน ซึ่งรวมถึงการจัดบรรยายให้ผู้ปฏิบัติงานและการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Codes of Conducts)

3.2.6 อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต

3.2.6.1 อนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในกิจการธุรกิจระหว่างประเทศ²⁶

จากการศึกษาพบว่า อนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในกิจการธุรกิจระหว่างประเทศ ข้อ 6 ได้กำหนดเรื่องอายุความไว้ว่า บทบัญญัติว่าด้วยอายุความที่ใช้บังคับสำหรับความผิดเกี่ยวกับการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศนั้น พึงมีกำหนดระยะเวลายาวพอสมควรให้สามารถทำการสอบสวนและการฟ้องร้องดำเนินคดีนั้นได้

อนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในกิจการธุรกิจระหว่างประเทศ ข้อ 8 ได้กำหนดในเรื่องเอกสารหลักฐานทางบัญชีไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การปราบปรามการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายและข้อบังคับของประเทศนั้นเกี่ยวกับการเก็บรักษาสมุดบัญชีและบันทึกหลักฐาน การเปิดเผยเอกสารบัญชีการเงินและมาตรฐานการจัดทำและการตรวจสอบบัญชีนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้มีการจัดทำบัญชีเทียม การจัดทำสมุดเอกสารหลักฐานเทียม หรือการจัดทำหลักฐานทางธุรกิจที่ไม่ถูกต้อง การจัดทำบันทึกหลักฐานการจ่ายที่ไม่มีจ่ายจริง และการจัดทำหลักฐานการเป็นหนี้ความรับผิดชอบโดยที่ไม่มีอยู่จริงนั้น ตลอดจนการใช้เอกสารหลักฐานที่เป็นเท็จโดยบริษัทซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายและข้อบังคับดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระทำที่มุ่งหมายในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศหรือเพื่อปิดบังซ่อนเร้นการให้สินบนดังกล่าวนั้น

2. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีมาตรการลงโทษทางอาญา ทางปกครอง หรือทางแพ่ง ที่มีประสิทธิภาพ ได้สัดส่วนที่เหมาะสมและมีผลในทางยับยั้งการกระทำความผิด สำหรับการฝ่าฝืนและการทำเอกสารหลักฐานอันเป็นเท็จเกี่ยวกับสมุดเอกสาร บันทึกหลักฐาน เอกสารทางบัญชี และบัญชีการเงินของบริษัทดังกล่าวนั้น

อนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในกิจการธุรกิจระหว่างประเทศ ข้อ 9 ได้กำหนดการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันไว้ดังนี้

²⁶ จาก อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการทุจริต (น. 21-23), โดย กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และคณะ, ม.ป.ป., กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม.

1. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงจัดให้มีการช่วยเหลือในทางกฎหมายที่ทันทั่วทั้งที่และมีประสิทธิภาพให้แก่ประเทศภาคีประเทศอื่น เพื่อการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ และเพื่อการดำเนินคดีที่มีใช้ในทางอาญาต่อนิติบุคคลตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญา ทั้งนี้ เท่าที่เป็นไปได้มากที่สุดภายใต้กฎหมายของประเทศที่จัดการช่วยเหลือดังกล่าว สนธิสัญญาและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องนั้น ประเทศภาคีที่ถูกร้องขอพึงแจ้งไปยังประเทศภาคีที่ร้องขอได้ทราบโดยไม่ชักช้าเกี่ยวกับข้อมูลหรือเอกสารที่ต้องการเพิ่มเติมเพื่อใช้ดำเนินการตามคำร้องขอให้ช่วยเหลือนั้น ตลอดจนสถานะและผลของคำร้องขอให้ช่วยเหลือดังกล่าวเมื่อประเทศภาคีที่ร้องขอประสงค์จะทราบ

2. หากประเทศภาคีได้กำหนดเงื่อนไขในการช่วยเหลือทางกฎหมายนั้นว่าจะต้องเป็นกรณีที่เป็นความผิดทั้งตามกฎหมายของประเทศนั้นและของประเทศภาคีที่ร้องขอความช่วยเหลือนั้นด้วยแล้ว ให้ถือว่ากรณีนั้นเข้าข่ายเป็นความผิดทั้งตามกฎหมายของประเทศนั้นและของประเทศภาคีที่ร้องขอความช่วยเหลือหากว่าเป็นความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

3. ประเทศภาคีไม่พึงปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายในคดีอาญาแก่ประเทศอื่นในขอบเขตที่ระบุไว้ในอนุสัญญาเพียงเพราะเหตุผลว่าเป็นความลับทางราชการ

อนุสัญญาขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจว่าด้วยการต่อต้านการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศในกิจการธุรกิจระหว่างประเทศข้อ 11 ได้กำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบไว้ว่า โดยวัตถุประสงค์ของวรรค 3 ของข้อ 4 ว่าด้วย เรื่องการปรึกษาหารือกัน ข้อ 9 ว่าด้วยการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน และข้อ 10 ว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนนั้น ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงแจ้งเป็นหนังสือไปยังเลขาธิการองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้ทราบถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบของประเทศนั้นเกี่ยวกับการจัดทำและรับคำร้องขอ ซึ่งจะเป็นช่องทางของการติดต่อสื่อสารในเรื่องนี้สำหรับประเทศนั้น ทั้งนี้โดยไม่กระทบต่อแนวทางปฏิบัติอื่น ๆ ในระหว่างประเทศภาคี

3.2.6.2 อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายอาญาว่าด้วยการทุจริต²⁷

อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายอาญาว่าด้วยการทุจริต ข้อ 29 ได้กำหนดเกี่ยวกับหน่วยงานกลางไว้ดังนี้

1. ประเทศภาคีจะกำหนดให้มีหน่วยงานกลางหนึ่งหน่วยงาน หรือในกรณีที่เหมาะสมอาจเป็นหลายหน่วยงาน โดยให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งและตอบคำร้องขอที่เป็นไปตาม

²⁷ อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายอาญาว่าด้วยการทุจริต ค.ศ. 1999. สืบค้น 15 ตุลาคม 2557, จาก <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/173.htm>

บทบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการจัดการให้เป็นไปตามคำร้องขอหรือส่งคำร้องขอนั้นต่อไปให้แก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องในการนั้น

2. ประเทศภาคีแต่ละประเทศ ในเวลาที่ได้ลงนามเป็นภาคีหรือเมื่อยื่นเอกสารหลักฐานของการให้สัตยาบัน การยอมรับ การเห็นชอบหรือการภาคยานุวัตินั้น พึงแจ้งเลขานุการสภายุโรปให้ทราบถึงรายชื่อและที่ตั้งของหน่วยงานกลางดังกล่าวในวรรค 1 ข้างต้นนั้น

3.2.6.3 อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยการทุจริต²⁸

อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยการทุจริต ข้อ 7 ได้กำหนดเรื่องอายุความไว้ดังนี้

1. ประเทศภาคีแต่ละประเทศจะได้อำนาจให้มีในกฎหมายภายในของตน สำหรับการดำเนินคดีเพื่อการชดเชยเยียวยาความเสียหายนั้นว่าจะต้องอยู่ภายใต้กำหนดอายุความซึ่งต้องกำหนดให้ไม่น้อยกว่าสามปีนับจากวันที่บุคคลที่ได้รับความเสียหายได้รู้หรือควรรู้ตามสมควรว่ามีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นหรือการกระทำทุจริตนั้นได้มีการกระทำขึ้นและได้รู้หรือควรรู้ตามสมควรถึงตัวบุคคลผู้จะต้องรับผิดชอบในการนั้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีดังกล่าวจะต้องไม่ดำเนินการภายหลังจากกำหนดอายุความซึ่งต้องกำหนดไม่น้อยกว่าสิบปีนับจากวันที่มีการกระทำทุจริตนั้น

2. กฎหมายของประเทศภาคีซึ่งกำหนดให้มีการชะลอหรือระงับการฟ้องคดีของอายุความนั้น พึงนำมาใช้กับกำหนดอายุความตามวรรค 1 ในกรณีที่เหมาะสม

3.2.7.4 อนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003²⁹

จากการศึกษาอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 6 ได้กำหนดหน่วยงานด้านการป้องกันและต่อต้านการทุจริตไว้ดังนี้

1. ประเทศภาคีแต่ละประเทศ พึงดำเนินการให้เกิดความแน่นอนว่าให้มีหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ป้องกันการทุจริต ตามที่สมควรและสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น โดยวิธีการอันได้แก่

(1) ดำเนินนโยบายของอนุสัญญานี้ และในกรณีที่เหมาะสมควมคุมดูแลและประสานการดำเนินนโยบายดังกล่าว

(2) เพิ่มพูนและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทุจริต

²⁸ อนุสัญญาของสภายุโรปเรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยการทุจริต ค.ศ. 1999. สืบค้น 15 ตุลาคม 2557, จาก <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/html/174.htm>

²⁹ อนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003. สืบค้น 15 ตุลาคม 2557, จาก http://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf

2. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงยินยอมให้หน่วยงานดังกล่าวในวรรค 1 ของข้อนี้ มีความเป็นอิสระตามความจำเป็น โดยสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดจากการแทรกแซงโดยอิทธิพลที่มีขอบใด ๆ และควรมีการจัดไว้ให้ซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญตลอดจนการฝึกอบรมบุคลากรดังกล่าวเพื่อการปฏิบัติหน้าที่นั้น

3. ให้ประเทศภาคีแต่ละประเทศแจ้งไปให้เลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทราบถึง ชื่อและที่ตั้งของหน่วยงานซึ่งอาจช่วยเหลือประเทศภาคีประเทศอื่น ๆ ในการพัฒนาและดำเนินมาตรการเฉพาะเพื่อการป้องกันการทุจริตนั้น

จากการศึกษาอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 8 ได้กำหนดประมวลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ดังนี้

1. เพื่อที่จะปราบปรามการทุจริต ประเทศภาคีแต่ละประเทศ นอกจากโดยประการอื่น ๆ แล้วพึงส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบในระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของประเทศนั้น

2. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศภาคีพึงใช้ความพยายามเพื่อบังคับใช้ประมวลหรือมาตรฐานของการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างถูกต้อง เทียบตรงและเหมาะสม ทั้งนี้ภายในขอบเขตของระบบทางสถาบันและกฎหมายของประเทศนั้น

3. โดยวัตถุประสงค์ของการดำเนินการตามบทบัญญัติของข้อนี้ ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงปฏิบัติตามบันทึกข้อเสนอแนะขององค์การระดับพหุภาคี ภูมิภาค และระหว่างภูมิภาค ได้แก่ ประมวลระหว่างประเทศว่าด้วยการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอยู่ในภาคผนวกของมติที่ประชุมสมัชชาทั่วไปที่ 51/59 ลงวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 1996 ทั้งนี้ในกรณีที่สมควรและสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมายของประเทศนั้น

4. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงพิจารณากำหนดมาตรการและระบบเพื่อสนับสนุนการรายงานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการกระทำทุจริตนั้นต่อหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่การกระทำทุจริตดังกล่าวได้ปรากฏในความรู้จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของประเทศนั้น

5. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงใช้ความพยายามเพื่อจัดให้มีมาตรการและระบบซึ่งกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องแสดงต่อหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องในเรื่องกิจกรรมภายนอก การรับจ้างการลงทุน สินทรัพย์ และของขวัญหรือผลประโยชน์จำนวนมาก ซึ่งอาจเกิดความขัดกันแห่งผลประโยชน์ต่องานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น นอกเหนือจากประการ

อื่น ๆ ที่ต้องแสดง ทั้งนี้ในกรณีที่เหมาะสมและโดยสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของประเทศนั้น

6. ประเทศภาคีแต่ละประเทศพึงพิจารณาประเมินมาตรการทางวินัยและมาตรการอื่น ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ฝ่าฝืนประมวลหรือมาตรฐานดังกล่าวในข้อนี้ ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของกฎหมายภายในของประเทศนั้น

จากการศึกษาอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 29 ได้กำหนดบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความไว้ว่า ประเทศภาคีแต่ละประเทศ ในกรณีที่เหมาะสม พึงกำหนดบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยระยะเวลาของอายุความภายใต้กฎหมายภายในของประเทศนั้นในเรื่องเกี่ยวกับการฟ้องร้องดำเนินคดีสำหรับความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ให้ยาวพอสมควร และพึงกำหนดให้มีระยะเวลาของอายุความยาวยิ่งขึ้นหรือกำหนดให้อายุความนั้นสะดุดหยุดลงในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้นได้หลบหนีกระบวนการยุติธรรม

จากการศึกษาอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 43 ได้กำหนดความร่วมมือระหว่างประเทศไว้ดังนี้

1. ประเทศภาคีพึงให้ความร่วมมือกันในคดีอาญา โดยสอดคล้องกับความในข้อ 44-50 ของอนุสัญญานี้ ในกรณีที่สมควรและสอดคล้องกับระบบกฎหมายภายในของประเทศนั้น ประเทศภาคีทั้งหลายพึงพิจารณาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการสอบสวนและการดำเนินคดีในคดีทางแพ่งและทางปกครองเกี่ยวกับการทุจริตนั้นด้วย

2. ในเรื่องของความร่วมมือระหว่างประเทศ เมื่อใดก็ตามที่มีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขว่าจะให้ความร่วมมือระหว่างประเทศได้ต่อเมื่อการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายของทั้งประเทศที่ร้องขอและประเทศที่ถูกร้องขอนั้นแล้ว ก็ให้ถือว่ากรณีเป็นไปตามเงื่อนไขนั้นแล้วโดยไม่คำนึงถึงว่ากฎหมายของประเทศที่ถูกร้องขอได้กำหนดความผิดนั้นไว้ในประเภทเดียวกันหรือใช้ชื่อเรียกของฐานความผิดเป็นอย่างเดียวกันกับตามกฎหมายของประเทศที่ร้องขอนั้นหรือไม่ เพียงแต่ว่าการกระทำอันเป็นความผิดดังกล่าวนั้นจะต้องเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายของทั้งสองประเทศนั้น

จากการศึกษาอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 53 ได้กำหนดมาตรการเพื่อการติดตามเอาทรัพย์สินนั้นกลับคืนโดยตรงว่า ประเทศภาคีแต่ละประเทศ โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศนั้น พึงดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้ประเทศภาคีอีกประเทศหนึ่ง มีสิทธิดำเนินการฟ้องร้องคดีแพ่งในศาลของประเทศตนเพื่อรับรองสิทธิหรือความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่มีผู้ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

(2) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้ศาลของประเทศตนออกคำสั่งไปยังบุคคลที่กระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ให้ชำระค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายให้แก่ประเทศภาคีอีกประเทศหนึ่งซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดนั้น

(3) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้ศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศตน เมื่อจะต้องวินิจฉัยในการริบทรัพย์สินนั้น ได้รับรู้การอ้างสิทธิของประเทศภาคีอีกประเทศหนึ่งในฐานะเป็นเจ้าของโดยชอบในทรัพย์สินที่มีผู้ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้

จากการศึกษาอนุสัญญาขององค์การสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการทุจริต ข้อ 54 ได้กำหนดกลไกเพื่อการติดตามเอาทรัพย์สินนั้นกลับคืนโดยความร่วมมือระหว่างประเทศในการริบทรัพย์สิน ดังนี้

1. ประเทศภาคีแต่ละประเทศ เพื่อที่จะจัดให้มีการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันตามความในข้อ 55 ของอนุสัญญาฉบับนี้ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้ได้มาจากการกระทำความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ พึงดำเนินการดังต่อไปนี้โนสอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศตน

(1) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ของประเทศตนจัดการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลของประเทศภาคีอีกประเทศหนึ่งที่ให้ริบทรัพย์สินนั้น

(2) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศตน ในกรณีที่อยู่ในเขตอำนาจ ให้ออกคำสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวซึ่งมีที่มาจากในต่างประเทศนั้น โดยการวินิจฉัยชี้ขาดความผิดฐานฟอกเงินหรือความผิดอื่นซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของประเทศตน หรือโดยหลักเกณฑ์วิธีการประการอื่นที่กระทำได้ที่กฎหมายภายในของประเทศตนนั้น และ

(3) พิจารณาดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้มีการริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ในกรณีที่ไม่มี การลงโทษทางอาญาในคดีนั้นเนื่องจากผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตาย หลบหนี หรือไม่ได้ตัวมาอันทำให้ไม่อาจฟ้องร้องดำเนินคดีนั้นได้ หรือเนื่องด้วยเหตุผลจำเป็นอื่น ๆ

2. ประเทศภาคีแต่ละประเทศ เพื่อการช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกันตามคำร้องขอที่มีตามความในวรรค 2 ของข้อ 55 ของอนุสัญญาฉบับนี้ พึงดำเนินการดังต่อไปนี้โดยสอดคล้องกับกฎหมายภายในของประเทศตน

(1) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศตนทำการอายัดหรือยึดทรัพย์สินตามคำสั่งอายัดหรือคำสั่งยึดของศาลหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศภาคีที่ร้องขอซึ่งได้แสดงหลักฐานตามสมควรให้ประเทศภาคีที่ถูกร้องขอเชื่อได้ว่ามีเหตุผลเพียงพอแก่การดำเนินการดังกล่าวและเชื่อได้ว่าในที่สุดจะต้องอยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นตามวัตถุประสงค์ของวรรค 1 (ก) ของข้อนี้

(2) ดำเนินมาตรการที่จำเป็นดังกล่าวเพื่ออนุญาตให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศตนทำการอายัดหรือยึดทรัพย์สินตามคำร้องขอของประเทศภาคีที่ร้องขอซึ่งได้แสดงหลักฐานตามสมควรให้ประเทศภาคีที่ถูกร้องขอเชื่อได้ว่ามีเหตุผลเพียงพอแก่การดำเนินการดังกล่าวและเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นในที่สุดแล้วจะต้องอยู่ภายใต้บังคับตามคำสั่งริบทรัพย์สินนั้นตามวัตถุประสงค์ของวรรค 1 (ก) ของข้อนี้ และ

(3) พิจารณาดำเนินมาตรการเพิ่มเติมเพื่ออนุญาตให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องของประเทศตนเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อการริบทรัพย์สินนั้น ได้แก่ โดยอาศัยมูลเหตุจากการจับกุมในต่างประเทศหรือการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น